

Handläggare: Annika Hellewell
Tfn: 08-508 09 381

Till
Norrmalms stadsdelsnämnd

Den framtida skolorganisationen på Norrmalm - genomförandeplan

Förslag till beslut

1. Stadsdelsförvaltningens genomförandeplan godkänns.
2. Ombyggnad av lokaler i Lilla Adolf Fredriks skola för en förskoleklass med fritidshem godkänns.
3. Stadsdelsförvaltningen får i uppdrag att projektera för en successiv om disponering av Mimerlokalen till förskola.
4. Stadsdelsnämnden ansöker hos kommunstyrelsen om 0,1 mnkr i beställarstöd och 0,5 mnkr för förprojektering av en förskola i Mimerlokalen.
5. Ombyggnad av lokaler i Johannes skola hus A för att inrätta fritidshem godkänns.

Ylva Tengblad
stadsdelsdirektör

Annette Luengo
avdelningschef

Sammanfattning

Stadsdelsnämnden godkände den 27 november 2003 inriktningen för arbetet med att minska elevkapaciteten i stadsdelens kommunala skolor. Nämnden gav förvaltningen i uppdrag att återkomma med en plan för genomförande. I denna plan skulle också konsekvenserna av de olika förslagen utredas.

Förvaltningen föreslår att ett F-9 perspektiv ska präglade pedagogiska verksamheterna och organisationen av skolenheterna, liksom integrering av fritidsverksamheterna i skolorna.

Förvaltningen föreslår också att kapacitetsminskningar görs i skolorna med ca 300 elever fram till 2010. Avvecklingen av friliggande lokaler motsvarar en minskning av hyreskostnaderna med 3,3 mnkr från 2007. Förslaget medför också att en ny förskola inrättas.

Förvaltningen föreslår att inga förändringar av Norrmalms upptagningsområden görs för närvarande.

Förvaltningen anser att de föreslagna förändringarna ger goda förutsättningar att bibehålla fortsatt hög kvalitet på undervisningen. Alla skolors pedagogiska inriktningar behålls. Genom att anpassa lokaler och organisation har förvaltningen och skolorna också bättre möjligheter att effektivt utnyttja resurserna och i framtiden möta förändrade ekonomiska förutsättningar.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom Barn- och ungdomsavdelningen och planeringsenheten i samverkan med berörda skolor. Rektorerna har ansvarat för att samverkansprocessen kring genomförandet har skett i respektive skola tillsammans med personal, elever och föräldrar, bland annat på APT, elevråd och föräldraråd/förvaltningsråd. Förvaltningen har informerat ordförandena i skolornas föräldraföreningar om ärendet den 29 mars och den 11 maj. Ärendet har behandlats i förvaltningsgruppen den 10 och 17 maj.

Bakgrund

I februari 2003 tillsattes en arbetsgrupp för att se över skolororganisationen på Norrmalm. Anledningen till översynen var att skolorna har en viss överkapacitet. USK:s elevtalsprognos fram till 2010 visar dessutom att elevantalet i skolorna kommer att minska. Ytterligare skäl till översynen var att det system som nu gäller för hyressättningen i kommunala skolor medför att ca 5 mnkr av Norrmalms lokalkostnader finansieras av andra medel än lokalschablonen.

Inriktningsbeslutet

Stadsdelsnämnden godkände den 27 november 2003 inriktningen för arbetet med att minska elevkapaciteten i stadsdelens kommunala skolor. Utredningens inriktning har varit att samtliga skolor på Norrmalm ska finnas kvar medan möjligheterna att lämna externa lokaler prövas för att sänka den totala hyreskostnaden för skolverksamheten och dessutom tillgodose förskolans behov av utbyggnad. Hänsyn har också tagits till stadsdelsnämndens ansvar för skolpliktsbevakningen och inriktningsmålet om att integrera skolbarnsomsorgen med grundskolans verksamhet.

Beslutet innebar att kapacitetsminskningar med sammanlagt ca 300 elever fram till år 2010 ska göras i Gustav Vasa skola, Johannes skola, Lilla Adolf Fredriks skola och Matteusskolan och att vissa lokaleffektiviseringar ska genomföras i dessa skolor. I Gustav Vasa har kapacitetsminskningar med 30 platser redan skett genom tidigare genomförda inflyttningar av fritidshem och tillförandet av fler särskilda undervisningsgrupper.

Beslutet innebar också att ett F-9 perspektiv ska präglade verksamheterna och vara utgångspunkten för organisationen av skolenheter och de stadsdels-övergripande pedagogiska verksamheterna i särskilda undervisningsgrupper, särskola och förberedelseklass. Nämnden gav vidare förvaltningen i uppdrag att återkomma med en plan för genomförande. I denna plan skulle konsekvenserna av de olika förslagen utredas, bland annat om gränserna för skolornas upptagningsområden måste ändras.

Utredning

I arbetsgrupper i Matteusskolan, Lilla Adolf Fredriks skola och Johannes skola har ingått rektor, intendent/biträdande rektor, lokala fackliga ombud, föräldrarepresentanter och representanter från förvaltningen. Arbetsgrupperna har dels utgått från den egna skolans förutsättningar, dels stadsdelen som helhet. Varje arbetsgrupp har träffats 4-6 gånger under vårterminen. Gruppmedlemmarna har genomfört olika utredningar som sedan har redovisats och diskuterats vid mötena. Vid vissa lokalutredningar har en arkitekt anlitats. Vid utredningar avseende elevprognoser och upptagningsområden har möten hållits med Utrednings- och statistikkontoret (USK) och stadsledningskontorets IT-avdelning.

Lilla Adolf Fredriks skola

Arbetsgruppen har arbetat efter följande inriktning:

- Minska elevkapaciteten med ca 50.
- Flytta in slöjden och fritidsklubben i huvudbyggnaden alternativt förlägga slöjdundervisningen i Adolf Fredriks Musikklasser.
- Flytta in ett fritidshem i huvudbyggnaden.

Organisation

I dagsläget är 350 elever i skolår F-5 inskrivna i skolan. Elevkapaciteten är 385 elever. En minskning av elevantalet har redan skett med 35 elever eftersom ett antal elever varje år väljer att byta skola redan i skolår 4. För att anpassa organisationen efter det minskade elevantalet planerar skolan att ha enbart två klasser/grupper i flera av skolåren till hösten.

Lokaler

Förvaltningen har anlitat en arkitekt med erfarenhet av att arbeta med skollokaler för att pröva möjligheterna att flytta in slöjdundervisningen respektive ett fritidshem i huvudbyggnaden. Lilla Adolf Fredriks skola disponerar för närvarande en flygel till Klockhuset i Sabbatsbergsområdet. Där bedrivs fritidsklubsverksamhet och undervisning i trä- och textilslöjd. Flygeln ska rivas med början sommaren 2005 för att bereda plats för nybyggnad av bostadshus. Den begränsade elevantalsminskning som har genomförts, motsvarande två klasser, frigör inte tillräckligt med utrymme för att rymma slöjdsalarna i huvudbyggnaden.

Utrymmet i huvudbyggnaden bedöms inte heller räcka till för att flytta in fritidshemmet Rådmansgatan 76, som var det första alternativ som prövades. Detta fritidshem motsvarar två avdelningar förskola och rymmer för närvarande en förberedelseklass med heldagsomsorg och därutöver ca 50 barn i fritidshemsverksamhet. Detta tillsammans med det faktum att Rådmansgatan är det enda av skolans fritidshem som är tillgänglighetsanpassat gör att detta förslag avförs.

Som ett alternativ i syfte att uppnå en större lokalbesparing har även prövats att flytta in fritidshemmet på Drottninggatan/Kammakargatan i skolans huvudbyggnad. Detta fritidshem är större än Rådmansgatan, ca 80 barn är inskrivna, och lokalerna i skolan har inte bedömts räcka till.

Det alternativ som återstår är att verksamheten på Västmannagatan 29 flyttar in i skolans huvudbyggnad. Lokalen rymmer för närvarande en förskoleklass med heldagsomsorg, det vill säga ca 25 barn.

Efter avveckling av Västmannagatan 29 kommer skolans elevkapacitet att vara 350 elever.

Matteusskolan

Arbetsgruppen har arbetat efter följande inriktning:

- Minska elevkapaciteten med ca 100.
- Flytta in den pedagogiska verksamheten i Mimerlokalen i huvudbyggnaden.
- Undersöka förutsättningarna att omvandla Mimerlokalen till förskola.

Organisation

I dagsläget är 761 elever inskrivna i skolår F-9 i skolan. Matteusskolan har få elever i det egna upptagningsområdet och för att kunna tillföra skolan elever i främst skolår F-5 skulle upptagningsområdets gränser behöva ändras. Ett sådan ändring skulle dock leda till ett vikande elevunderlag i andra skolor. I stället föreslås en organisation som omfattar en parallell i skolår F-5 och fyra-fem paralleller i skolår 6-9 samt särskoleundervisning i skolår F-3 och 6-10.

Elevantalet blir då 600-650 elever. Inriktningarna Ma/No och Sv/språk/drama i skolår 6-9 behålls.

Lokaler

Arbetsgruppen har undersökt konsekvenserna av att avveckla Mimerlokalen och diskuterat hur huvudbyggnadens lokaler ska utnyttjas så effektivt som möjligt. Arbetsgruppen har undersökt möjligheterna att Matteusskolan ska ha två paralleller i skolår F-5 och 5-6 paralleller i skolår 6-9 utifrån förutsättningen att hela skolans verksamhet bedrivs i huvudbyggnaden. Utredningen visar att om skolan ska rymma två paralleller i skolår F-5 måste som en följd antalet paralleller i skolår 6-9 minska. Om verksamheten i skolår F-5 utökas skulle det också medföra behov av stora ombyggnader i huvudbyggnaden. Slutsatsen är att det ekonomiskt mest fördelaktiga alternativet är att skolan bara har en parallell i skolår F-5. Nuvarande verksamhet, skolår F-2, i Mimerlokalen avvecklas successivt.

Enligt tidigare beslut flyttar verksamheten på Vanadisvägen 15 (Falken) i huvudbyggnaden i december 2004 och lokalen omvandlas till förskola under 2005.

Efter avveckling av lokalen på Vanadisvägen 15 (Falken) och Mimerlokalen kommer skolans elevkapacitet att vara 650 elever.

Johannes skola

Arbetsgruppen har arbetat efter följande inriktning:

- Minska elevkapaciteten med ca 175.
- Inrätta en förberedelseklass.
- Avveckla hela D-huset och delar av B-huset.

Organisation

I dagsläget har skolan 439 elever i skolår F-6. Elevkapaciteten är 525 elever. På grund av att skolan har haft ett vikande elevunderlag under ett par år har en minskning av elevantalet redan skett med ca 90 elever. För att anpassa organisationen efter det minskade elevantalet kommer skolan att ha två klasser/grupper i vissa skolår läsåret 2004/2005.

Inriktningen att bilda F-9 enhet med Rödabergsskolan skjuts på framtiden.

Arbetsgruppen har noga studerat elevprognoserna. Inriktningen att avveckla en parallell i år F-6 successivt fram till 2010 kvarstår men på grund av att USK:s senaste elevprognos visar ett ökat elevunderlag inom det egna upptagningsområdet kommer skolan att ta in tre förskoleklasser till hösten. Överensstämmelsen mellan USK:s elevprognos och antalet sexåringar från Norrmalm som söker Johannes kommer att följas upp under kommande läsår. Visar det sig att färre antal sexåringar än prognosticerat söker till skolan bör skolan enbart ta in en svensk och en tvåspråkig förskoleklass.

Undervisningen i hemkunskap i skolår 5 kommer att förläggas till Matteusskolan från läsåret 2004/2005.

Skolan har under flera år tappat elever till andra skolor i skolår 6. Med anledning av bland annat detta har arbetsgruppen diskuterat möjligheten att Johannes skola blir en F-5 skola. Detta skulle innebära en stabilare och mer flexibel organisation.

Diskussioner pågår också med Östermalms stadsdelsförvaltning om att eventuellt ändra upptagningsområdenas gränser så att eleverna från Lappkärrsberget i framtiden tillhör Östermalms skolors upptagningsområden.

Lokaler

En arkitekt har anlåtats för att undersöka möjligheten att integrera fritidsverksamheten i huvudbyggnaden. Utgångspunkten har varit att elevantalet är ca 350 (två paralleller i skolår F-6). Undersökningen visar att beroende på elevantalsutvecklingen kan hela D-huset och delar av B-huset avvecklas successivt och fritidsverksamheten och fritidsklubben flyttas in i huvudbyggnaden.

Efter avveckling av hela D-huset och delar av B-huset kommer skolans elevkapacitet att vara 350 elever.

Övriga utredningar

Nedan följer en redovisning av övriga utredningar: stadsdelsövergripande verksamheter, elevantalsprognoser, upptagningsområden och samverkan med andra verksamheter. Lokaleffektiviseringen redovisas under rubriken "Konsekvensbeskrivning".

Stadsdelsövergripande verksamheter

Förberedelser har pågått inom enheten Gustav Vasa/Vasa Real under våren för att kunna ta emot stadsdelens samtliga särskilda undervisningsgrupper läsåret 2004/2005. Exempelvis flyttar den särskilda undervisningsgruppen i Johannes skola sin verksamhet till Gustav Vasa skola hösten 2004. En stadsdelsövergripande förberedelseklass för skolår F-6 har under våren inrättats i Johannes skola.

Elevprognoser

Enligt de beräkningar förvaltningen har gjort är inriktningen att minska elevantalet med ca 300 elever fortfarande aktuell. USK:s senaste elevantalsprognos visar att antalet elever i grundskolan på Norrmalm kommer att vara relativt konstant i skolår F-9 fram till 2010.

Denna prognos skiljer sig från USK:s föregående prognos som visade på en minskning av drygt 400 elever i främst skolår F-5 fram till 2010. USK:s nuvarande prognos bygger på en reviderad befolkningsprognos. Dessutom antar man att betydligt fler elever från andra stadsdelar/kommuner ska söka till Norrmalms skolor samt att andelen elever från Norrmalms upptagningsområde som söker de egna skolorna ökar väsentligt.

Förvaltningen anser att det inte finns fog för antagandet att fler elever från andra stadsdelar kommer att gå i Norrmalms skolor, bland annat beroende på förslaget till nytt resursfördelningssystem. Det arbete som pågår i stadsdelen med en förändring av nuvarande skolorganisationen utgår från att skolorna i första hand ska ta emot elever inom Norrmalms upptagningsområde.

Upptagningsområden/elevrekrytering

Enligt närhetsprincipen har alla elever rättighet att gå i en skola i närheten av hemmet (Skollagen 4 kap 6§). Alla elever mellan sju och sexton år har också enligt skollagen (3 kap 7§, 10§) rättighet, tillika skyldighet, att gå i grundskolan. Skolorna är således skyldiga att dels ta emot eleverna i sitt närområde, dels ansvara för att eleverna i området fullgör sin skolgång. För att skolorna i Stockholm ska veta vilka elever de ansvarar för finns upptagningsområdena kopplade till varje skola. Samtidigt gäller möjligheten till val av skola, vilket innebär att eleverna kan välja en annan skola än den de tillhör. Den valda skolan tar emot eleverna i mån av plats.

Förvaltningen har tillsammans med skolorna, USK och stadsledningskontorets IT-avdelning diskuterat hur elevströmmarna ser ut i stadsdelen. Eftersom samtliga skolor utifrån sin elevkapacitet har tillräckligt elevunderlag inför läsåret 04/05 kommer inga förändringar av upptagningsområdena att föreslås i detta ärende.

Samverkan

De föreslagna förändringarna medför samverkan mellan följande verksamheter:

- Johannes skola kommer att samutnyttja lokaler med Hällsboskolan under läsåret 2004/2005.
- Undervisningen i slöjdämnen för Lilla Adolf Fredriks elever kommer att förläggas till Adolf Fredriks Musikklasser, från läsåret 05/06.
- Undervisningen i hemkunskap för Johannes skolas elever kommer att förläggas till Matteusskolan, från läsåret 2004/2005.
- Stadsdelens särskilda undervisningsgrupper förläggs till en skolenhet, Gustav Vasa/Vasa Real.
- Stadsdelen förberedelseklasser i skolår F-5 förläggs till en skolenhet, Johannes skola.
- Stadsdelens särskoleverksamhet förläggs till en skolenhet, Matteus skola.

Förvaltningens förslag

Förvaltningen föreslår att nämnden godkänner nedanstående förslag till genomförandeplan av den framtida skolorganisationen på Norrmalm.

Lilla Adolf Fredriks skola

- Verksamheten på Västmannagatan 29 flyttar in i huvudbyggnaden under hösten 2004.
- Västmannagatan omdisponeras till förskola eller sägs upp från september 2005.
- Undervisning i trä- och textilslöjd förläggs till Adolf Fredriks Musikklasser från läsåret 05/06. En överenskommelse träffas mellan skolorna, bland annat avseende tjänstefördelningen.
- Fritidsklubben flyttar in i huvudbyggnaden från läsåret 05/06.
- Förvaltningen går ur lokalerna på Sabbatsbergssområdet sommaren 2005.
- Stadsdelsnämnden förslås ansöka om beställarstöd i tertialrapport 1.
- Från 2005 är skolans elevkapacitet 350 elever.

Matteusskolan

- Verksamheten i Mimerlokalen förändras successivt genom att en grupp (skolår) flyttas in i huvudbyggnaden varje läsår från 05/06. Läsåret 07/08 kommer all skolverksamhet att finnas i huvudbyggnaden och Mimerlokalen används som förskola.
- Från 2007 är skolans elevkapacitet 650 elever.

Johannes skola

- Våningsplan 1-3 i B-huset avvecklas successivt genom att fritidsverksamheterna flyttar in i huvudbyggnaden.
- Hällsboskolan hyr delar av D-huset (lilla huset) under läsåret 04/05.
- D-huset sägs upp från juni 2005 och fritidsklubben flyttar in i huvudbyggnaden.
- Stadsdelsnämnden förslås ansöka om beställarstöd i tertialrapport 1.
- Från 2006 alternativt 2007 är skolans elevkapacitet 350 elever.

Upptagningsområden/elevrekrytering

Förvaltningen föreslår att Norrmalms upptagningsområden inte förändras för närvarande. På grund av variation i antalet elever och för att inte någon skola inom stadsdelen ska bli överbelastad, måste dock en noggrann stadsdelsövergripande planering ske inför varje läsår.

Förvaltningen planerar för att föra över skolår 6 från Johannes skola till Matteusskolan och Rödabergsskolan.

Elevrekryteringen i skolår 4-9 ser som tidigare ut enligt följande:

Matteusskolan

- I skolår 6 får skolan elever från det egna spåret, Lilla Adolf Fredriks skola, Gustav Vasa skola och Stockholms stad avseende Ma/No-klasserna. Från 05/06 får skolan också elever från Johannes skola i skolår 6.

Vasa Real

- I skolår 4 får skolan elever från Karlbergsskolan.
- I skolår 6 får skolan elever från det egna spåret, Lilla Adolf Fredriks skola och Gustav Vasa skola.

Rödabergsskolan

- I skolår 7 får skolan elever från det egna spåret och Johannes skola.

Konsekvensbeskrivning

Elevkapacitet

Fram till år 2010 kommer elevkapaciteten att ha minskat med ca 300 elever. Elevantalet i Adolf Fredriks Musikklasser är i dagsläget 1 077. Enligt tidigare beslut omfattas inte Adolf Fredriks Musikklasser av förslaget och är inte medtaget i nedanstående beräkning.

Skolornas elevkapacitet

SKOLA	Nuvarande kapacitet	Ny kapacitet enligt förslaget			
		ÅR F-3	ÅR 4-5	ÅR 6-9	TOTALT
Gustav Vasa	480	300	150	0	450
Vasa Real	800	0	100	700	800
Johannes	525	225	100	25	350
Karlberg	230	230	0	0	230
L:a Adolf Fredrik	385	250	100	0	350
Matteus/Mimer	700	100	50	500	650
Rödabergsskolan	550	175	75	300	550
SUMMA	3670				3380

Lokaler

I Lilla Adolf Fredrik skola görs en ombyggnad i huvudbyggnaden för att rymma verksamheten Västmannagatan 29. Lokalkostnaderna för Västmannagatan och Klockhuset upphör i september 2005.

I Johannes skola görs vissa lokalförändringar för att successivt flytta in fritidshemsverksamheten i huvudbyggnaden. Hällsboskolan hyr delar av D-huset under läsåret 04/05, motsvarande hälften av årshyran. D-huset sägs upp under hösten för avflyttning till halvårsskiftet 2005. Om elevantalsutvecklingen blir som planerat kan på sikt $\frac{3}{4}$ av hyran för B-huset inbesparas.

Hyran för Mimerlokalen förs successivt över till förskoleverksamheten. En viss anpassning av Mimerlokalerna för förskoleverksamhet erfordras.

Engångskostnaderna beräknas till totalt 3,1 mnkr och avser ombyggnadskostnader i Lilla Adolf Fredriks skola, Johannes skola och Mimerlokalen på sammanlagt 0,6 mnkr samt kvarstående hyrestillägg för tidigare ombyggnad av D-huset i Johannes skola på 2,5 mnkr.

Lokaleffektiviseringen beräknas ge en minskad hyreskostnad på 3,3 mnkr årligen från 2007.

Personal

I prognosen fram till 2010 förväntas elevantalet totalt sett minska med ca 300 elever. Skolorna tilldelas en budgetram utifrån antalet inskrivna elever. Bemanning och tjänstefördelning justeras kontinuerligt inför varje läsår beroende på elevantalet. En minskning med 43 elever har skett sedan mars 2003 och skolorna har anpassat sin organisation efter det. Den återstående elevantalsminskningen medför även fortsättningsvis viss personalminskning. Information och förhandling om bemanning och tjänstefördelning inför varje läsår genomförs i respektive skola.

Slutsats

Förslaget innebär att ett F-9 perspektiv präglar de pedagogiska verksamheterna och organisationen av skolenheterna, bland annat genom att särskoleundervisning, särskilda undervisningsgrupper och förberedelseklass samordnas över stadsdelen. Detta leder till en ökad samverkan mellan skolor och också till ett effektivare resursutnyttjande.

Förslaget innebär att kapacitetsminskningar görs i skolorna med ca 300 elever fram till 2010. Avvecklingen av friliggande lokaler motsvarar en minskning av hyreskostnaderna med 3,3 mnkr från 2007. En av de friliggande lokalerna kommer att omvandlas till förskola.

Förvaltningen anser att de föreslagna förändringarna ger goda förutsättningar att bibehålla fortsatt hög kvalitet på undervisningen. Alla skolors pedagogiska inriktningar behålls. Integreringen av fritidsverksamheten kan dessutom bidra till ökad pedagogisk kvalitet genom bättre förutsättningar för samverkan. Genom att anpassa lokaler och organisation har förvaltningen och skolorna också bättre möjligheter att effektivt utnyttja resurserna och i framtiden möta förändrade ekonomiska förutsättningar.

Bilaga

1. Protokoll från Förvaltningsgruppens möte den 10 och 17 maj